

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om befrielse för vissa värnpliktiga från skyldighet att fullgöra reservtruppövning ävensom i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar Åkerman, Wrangel, Widell, Pålsson, Gezelius, greve Spens, Jönsson i Revinge, Hansson i Stockholm, Söderhielm, Hederstierna, Lindley och Johanson i Gäre.

I en den 9 maj 1919 dagtecknad proposition, nr 400, vilken blivit hänvisad till förberedande behandling av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om befrielse för vissa värnpliktiga från skyldighet att fullgöra reservtruppövning.

Häri genom förordnas som följer:

Värnpliktiga av årsklassen 1910 vid fotfolket, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna, ävensom värnpliktiga av årsklassen 1914 ä vid rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet, fältingenjörtrupperna och fälttelegraftrupperna må, i den utsträckning Konungen närmare förordnar, befrias från skyldighet att fullgöra dem jämlikt § 27 mom. 3 värnpliktslagen åliggande reservtruppövning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 6 saml. 6 avd. 2 häft. (Nr 2—5.) 2006 19 1

Efter överenskommelse mellan stats- och första lagutskotten har berörda proposition hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och första lagutskott.

Motioner. I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehåft de i motionerna

nr 100 i första kammaren av herr *G. Rosén*,

nr 181 i andra kammaren av herr *P. A. Hansson* m. fl.,

nr 237 i samma kammare av herr *F. Hamrin* samt

nr 263 i samma kammare av herr *I. Vennerström* m. fl.

framställda yrkandena om inställande eller uppskjutande av övningar för vissa värnpliktiga, i vad dessa yrkanden avse reservtruppövning för i denna proposition behandlade årsklasser värnpliktiga.

Kungl. Maj:ts
förslag.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Uti § 27 mom. 3 värnpliktslagen stadgas följande:

Vapenför värnpliktig, vilken tilldelats hären, med undantag av dem, som nämnas i mom. 1 D av denna §, är skyldig att, på sätt Konungen närmare förordnar, deltaga i reservtruppövning:

vid fotfolket, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna i högst femton dagar under nionde eller tionde året, samt vid rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna i högst tjugufem dagar under femte eller sjätte året.

Enligt härens vapenövningstabell för utbildningsåret 1918—1919 äro följande kategorier värnpliktiga avsedda att under innevarande år inkallas till fullgörande av reservtruppövning, nämligen vid infanteriet, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna *årsklassen 1911* samt vid kavalleriet, fält- och positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna *årsklassen 1914* ä.

Härjämte har för åtskilliga kategorier värnpliktiga av *årsklassen 1910* reservtruppövningen, som ursprungligen varit avsedd att äga rum under år 1918, uppskjutits till tidpunkt under år 1919, som framdeles skulle bestämmas. Så är förhållandet med flertalet infanteriet tilldelade värnpliktiga av nämnda årsklass ävensom med samtliga till denna årsklass hörande värnpliktiga vid fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna.

Med hänsyn till det rådande starka behovet av att kunna åt det produktiva arbetet ägna alla till buds stående krafter finner jag det emellertid vara mindre lämpligt att till fullgörande av ifrågakvarande tjänstgöring under innevarande år inkalla en betydande del av landets

mest arbetsdugliga ungdom. Härtill kommer, att det även längre fram under året kan visa sig vara ur hälsovårdssynpunkt förenat med alltför stora risker att, såsom beträffande reservtruppövningarna enligt den ursprungliga vapenövningsplanen varit avsett, vid olika tidpunkter och i särskilda omgångar å truppförbandens förläggningsorter sammanföra värnpliktiga från landets alla delar. För den militära tjänstens behöriga gång och tillgodoseendet av materialvården erfordras icke heller några dylika inkallelser av äldre årsklasser, då för sådant ändamål torde böra tagas i anspråk värnpliktiga av 1918 års klass.

Jag finner mig alltså böra förorda, att årets reservtruppövningar inställas. Beträffande årsklassen 1911 kan detta ske på det sättet, att Kungl. Maj:t förordnar, att reservtruppövningarna med denna årsklass uppskjutas till år 1920. Med avseende å årsklasserna 1910 och 1914 ä kan däremot, på grund av värnpliktlagens bestämmelse att övningen skall äga rum senast under tionde respektive sjätte året, något sådant uppskov icke av Kungl. Maj:t beviljas. Då det av flera skäl icke torde böra ifrågasättas, att värnpliktiga av sistnämnda årsklasser skulle ett följande år inkallas till fullgörande av berörda tjänstgöring, synes mig saken lämpligen böra ordnas så, att dessa värnpliktiga må, i den utsträckning Konungen närmare förordnar, befrias från skyldighet att fullgöra reservtruppövning. Ur synpunkten av de värnpliktigas egen utbildning torde häremot vara så mycket mindre att invända, som ifrågavarande årsklasser för jämförelsevis kort tid sedan varit inkallade till tjänstgöring jämlikt § 28 värnpliktlagen.»

Utskottet har icke kunnat undgå att finna det synnerligen anmärkningsvärt, att från vederbörande myndigheter yttrande i förevarande ärende icke blivit infordrat, och att ärendet alltså icke undergått den i 10 § regeringsformen stadgade beredning. För att detta oaktat möjliggöra ett ingående i prövning av propositionen i fråga har utskottet med stöd av 46 § riksdagsordningen införskaffat yttrande i frågan från chefen för generalstaben (se bil. A vid utl. nr 1).

Utskottets
yttrande.

Den av Kungl. Maj:t ifrågasatta befrielsen från reservtruppövning för vissa värnpliktiga av årsklasserna 1910 och 1914 ä har utskottet, på skäl som av chefen för generalstaben i ärendet anförts, icke funnit sig kunna tillstyrka. Däremot har utskottet icke haft något att erinra mot att samma värnpliktiga meddelas uppskov till år 1920 med övningen i fråga, och har utskottet föreslagit, att detta må ske i den utsträckning, Konungen närmare förordnar. Härigenom tillmötesgår utskottet åtminstone till en del de motionsvis framställda kraven rörande värnpliktsövningarnas uppskjutande eller inställande.

På grund av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, må för sin del antaga följande

Lag

om uppskov för vissa värnpliktiga med skyldighet att fullgöra reservtruppövning.

Härigenom förordnas som följer:

Den reservtruppövning, som värnpliktiga av årsklassen 1910 vid fotfolket, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna, ävensom värnpliktiga av årsklassen 1914 ä vid rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet, fältingenjörtrupperna och fälttelegraftrupperna jämlikt § 27 mom. 3 värnpliktslagen hava att fullgöra, må, i den utsträckning, Konungen närmare förordnar, uppskjutas till år 1920.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

b) att de av herrar Rosén, Hansson m. fl., Hamrin och Vennerström m. fl. väckta motionerna, i vad de avse i förevarande proposition berörda värnpliktiga och icke må anses besvarade genom vad utskottet här ovan under a) hemställt, icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 maj 1919.

På det sammansatta utskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Reservation:

av herrar *A. Åkerman, J. Pålsson, J. Jönsson* i Revinge, *P. A. Hansson, E. Lindley* och *C. Johanson* i Gäre, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet har i ärendet med stöd av 46 § riksdagsordningen inhämtat yttrande från chefen för generalstaben (se bil. A vid utl. nr 1).

På de av departementschefen anförda skäl har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag rörande befrielse för vissa årsklasser värnpliktiga från dem åliggande reservtruppövning. De motionsvis framförda kraven i fråga om dessa årsklassers tjänstgöring bliva härigenom beaktade.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts i propositionen nr 400 framlagda förslag;

b) att de av herr *Rosén, Hansson m. fl., Hamrin* och *Vennerström m. fl.* väckta motionerna, i vad de avse i förevarande proposition berörda värnpliktiga, må anses besvarade genom vad utskottet under a) här ovan hemställt.»
